

Karina Szymańska - Galińska
Akademia Humanistyczno-Ekonomiczna w Łodzi

Formy przekazu współczesnej gwary poznańskiej wśród młodzieży z Poznania i okolic

Wprowadzenie

Poznań posiada specyficzną gwarę regionu. Wpływ na jej ukształtowanie miały czynniki historyczno-polityczne, gospodarcze i społeczne. Ponadstuletnia sukcesja Prus na terenie Wielkopolski i okres okupacji hitlerowskiej podczas II wojny światowej spowodowały trwałe przeniknięcie wielu struktur niemczyzny do polszczyzny poznańskich. Z kolei zmiany struktury demograficzno-społecznej i przemiany gospodarcze Poznania skutkowały wchłonięciem słownictwa gwar ludności napływającej do miasta z okolicznych obszarów wiejskich.

Na temat gwary poznańskiej powstały liczne prace. Pierwsze publikacje zwracające uwagę na odrębności językowe w mowie poznańskich pojawiły się już w XX wieku. Należą do nich prace Antoniego Krasnowolskiego¹, Stanisława Szobera², Adama A. Kryńskiego³, jak również wydane w Poznaniu poradniki Stanisława Wasylewskiego⁴ oraz Jana Bilińskiego⁵. Wszystkie pozycje piętnowały odmienną i obcą naleciałość w polszczyźnie Poznania, traktując je niejednokrotnie jako błędy językowe. W podobnym tonie pisał także Kazimierz Nitsch⁶, Antoni Danysz⁷ czy

¹ Zob. KRASNOWOLSKI A., *Najpospolitsze błędy językowe zdarzające się w mowie i piśmie polskiem*, wyd. 3, Wydawnictwo M. Arcta, Warszawa 1919.

² Zob. SZOBER S., *Na straży języka. Szkice z zakresu poprawności i kultury języka polskiego*, Nasza Księgarnia, Sp. Akc. Związku Nauczycielstwa Polsk., Warszawa 1937.

³ Zob. KRYŃSKI A. A., *Jak nie należy mówić i pisać po polsku*, Druk Straszewiczów, Warszawa 1920.

⁴ Zob. WASYLEWSKI S., *Na końcu języka*, Wydawnictwo Polskie „R. Wegner”, Poznań 1930.

⁵ Zob. BILIŃSKI J., *Błędy językowe*, Wydawnictwo Spółki Pedagogicznej, Poznań 1922.

⁶ Zob. NITSCH K., *Odrębności słownikowe Poznania, Krakowa i Warszawy*, „Język Polski” 1914, z. 8–10, s. 261–270.

⁷ Zob. DANYSZ A., *Odrębności słownikarskie kulturalnego języka polskiego w Wielkopolsce w stosunku do kulturalnego języka w Galicji*, „Język Polski” 1914, z. 8–10, s. 243–261.

Adam Tomaszewski⁸. Negatywny stosunek w tamtym okresie, w szczególności do niemieckich zapożyczeń, wynikał z niechęci do zaborcy oraz walki o „czystość” i poprawność języka polskiego.

Współcześnie badaniem gwary poznańskiej zajmowali się Bogdan Walczak⁹, Wojciech Ryszard Rzepka¹⁰, Stanisław Bąba¹¹ oraz Monika Gruchmanowa¹². Do tej pory najpełniejszym opracowaniem gwary miejskiej Poznania pozostaje *Słownik gwary miejskiej Poznania* pod redakcją Gruchmanowej i Walczaka¹³, zawierający również obszerną część monograficzną. Badania poświęcone mowie poznaniaków prowadzą nadal między innymi Małgorzata Witaszek-Samborska¹⁴ i Anna Piotrowicz¹⁵. Liczne

⁸ Zob. TOMASZEWSKI A., *Błędy językowe uczniów szkół poznańskich*, „Język Polski” 1927, z. 2, s. 45–52, z. 3, s. 81–85.

⁹ Zob. WALCZAK B., *Warstwy chronologiczne germanizmów w gwarze miejskiej Poznania*, „Gwary Dziś” 2016, t. 8., s. 87–95; tenże, *Słownictwo*, [w:] Gruchmanowa M., Walczak B. (red.), *Słownik gwary miejskiej Poznania*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa-Poznań 1999, s. 53–69; tenże, *Notatka etymologiczna: „węborek”*, [w:] Karaś H. (red.), *Czynić słowami. Studia ofiarowane Krystynie Długosz-Kurczabowej*, Wydawnictwo Wydziału Polonistyki UW, Warszawa 2005, s. 343–351; tenże, *Geneza poznańskiej gwary miejskiej*, „Kronika Miasta Poznania” 2015, nr 2, s. 7–22.

¹⁰ Zob. RZEPKA W. R., *Rodowód polszczyzny Wielkopolan*, [w:] Gruchmanowa M., Walczak B. (red.), *Słownik gwary miejskiej Poznania*, s. 7–19.

¹¹ Zob. BĄBA S., *Frazeologia*, [w:] Gruchmanowa M., Walczak B. (red.), *Słownik gwary miejskiej Poznania*, s. 71–78; BĄBA S., PIOTROWICZ A., *Poznańska frazeologia regionalna*, [w:] Białoskórska M., Kania S. (red.), *Synchroniczne i diachroniczne aspekty badań polszczyzny, t. I. Materiały II Kolokwium Językoznawczego, Szczecin, 16–18 września 1992 r.*, Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Szczecińskiego, Szczecin 1994, s. 111–122.

¹² Zob. GRUCHMANOWA M., WITASZEK-SAMBORSKA M., ŻAK-ŚWIĘCICKA M., *Mowa mieszkańców Poznania*, Wydawnictwo Poznańskie, Poznań 1986.

¹³ Zob. GRUCHMANOWA M., WALCZAK B. (red.), *Słownik gwary miejskiej Poznania*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa-Poznań 1999.

¹⁴ Zob. WITASZEK-SAMBORSKA M., *Odrębności w polszczyźnie miejskiej Poznania*, [w:] „Horyzonty Polonistyki” 2006, nr 6, s. 22–25; taż, *Składnia*, [w:] Gruchmanowa M., Walczak B. (red.), *Słownik gwary miejskiej Poznania*, s. 47–52; taż, *Słownictwo kulinarne w polszczyźnie miejskiej Poznania*, „Poznańskie Studia Polonistyczne. Seria Językoznawcza” 1999, VI (XXVI), s. 194–214; taż, *Studia nad słownictwem kulinarnym we współczesnej polszczyźnie*, Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, Poznań 2005; WITASZEK-SAMBORSKA M., PIOTROWICZ A., *Słownictwo gwary miejskiej Poznania w ujęciu tematycznym*, Wydawnictwo Nauka i Innowacje, Poznań 2018.

¹⁵ Zob. PIOTROWICZ A., WITASZEK-SAMBORSKA M., *Poznańskie regionalne czasowniki i frazeologizmy związane z czynnościami fizjologicznymi oraz stanem fizycznym człowieka*, „Białostockie Archiwum Językowe” 2010, nr 10, s. 227–236, https://repozytorium.uwb.edu.pl/jspui/bitstream/11320/9573/1/BAJ_10_2010_A_Piotrowicz_M_Witaszek-Samborska_Poznanskie_regionalne_czasowniki.pdf, [dostęp: 11.05.2021]; zob. PIOTROWICZ A., WITASZEK-SAMBORSKA M., *Nazwy osób (ze względu na cechy psychiczne) w polszczyźnie miejskiej Poznania*, „Poznańskie Studia Polonistyczne. Seria Językoznawcza” 2010, tom 16, s. 213–226; PIOTROWICZ A., WITASZEK-SAMBORSKA M., WALCZAK B., *Potoczna onimia poznańska w świadomości mieszkańców miasta*, „Poznańskie Studia Polonistyczne. Seria Językoznawcza” 2013, tom 20, s. 173–181; PIOTROWICZ A., WITASZEK-SAMBORSKA M., *Słowa, które giną, a gwara miejska Poznania*, „Poradnik Językowy” 2015, nr 4, s. 79–89; tychże, *O żywotności zapożyczeń niemieckich w gwarze miejskiej Poznania*, „Gwary Dziś” 2015, t. 7, s. 201–214.

publikacje uzupełniają słowniki gwary poznańskiej¹⁶.

Obecnie wzrasta świadomość językowa i troska o ginące formy języka. Przyszłość gwary poznańskiej wspierana jest przez środowiska badawcze¹⁷ i kulturę masową. Zauważa się także coraz większą ekspansywność gwary w przestrzeni publicznej miasta Poznania. Jako wartość dodana włączana jest w kanon atrakcji poznańskich muzeów, stanowi także atrybut promocyjny stolicy Wielkopolski. Miasto, w licznych programach i akcjach, wykorzystuje gwarę w celach perswazyjnych, ocieplając wizerunek instytucji miejskich i podkreślając działanie w wspólnej dla mieszkańców sprawie. Organizowane są liczne wydarzenia, związane z kultywowaniem języka poznaniaków, jak konkursy (Amatorski Konkurs Gwary Poznańskiej „Godejcie po naszymu”, konkursy fotograficzne: „Mój fyrtel jest tutaj” i „Mój fyrtel/Moja przestrzeń”), festiwale („Fyrtele Festiwal”, „Poznańska Pyra”), imprezy sportowe („Pyra Trail”, „Poznańska bimba”, „Pyrlandzka dycha”) czy happeningi i spotkania, odbywające się przy pomniku Starego Marycha, będącego ucieleśnieniem i symbolem gwary poznańskiej. Słownictwo gwarowe bardzo dobrze sprawdza się w przestrzeni konsumpcyjnej miasta. Restauracje, kawiarnie i bary umiejętnie operują lokalnymi nazwami (m.in. „Śniadaniownia by Ryczka”, „Pyraland”, „Dynx”, „Hyćka”) i serwują tradycyjne dania oraz produkty (m.in. *pyra z gzikiem* ‘ziemniak z twarogiem’, *ajsabajna* ‘golonka’, *szneka z glancem* ‘drożdżówka z lukrem’).

Popularyzatorem gwary poznańskiej jest także radio i szeroko pojęta przestrzeń internetowa. Media społecznościowe, blogi i słowniki online zachęcają do poszerzenia wiedzy o własnym regionie, również w kontekście językowym. Polszczyzna Poznania jest ponadto ciekawą i cenną alternatywą dla tekstów pisanych, od książek i wierszy na nią tłumaczonych¹⁸ lub stylizowanych¹⁹, po publikacje o charakterze edu-

¹⁶ Zob. WITASZEK-SAMBORSKA M., PIOTROWICZ A., *Słowniczek gwar Poznania i Wielkopolski*, Fundacja Patria, Poznań 2009; WIERZBA W., *Słownik gwary poznańskiej – z naszego na polski, z polskiego na nasze*, Dom Wydawniczy Waldemar Wierzba, Poznań-Mierzyn 2009; tenże, *Słownik – poznańskie słowa i wydruki*, Dom Wydawniczy Waldemar Wierzba, Mierzyn 2013; tenże, *Kieszonkowy słownik gwary poznańskiej*, Dom Wydawniczy Waldemar Wierzba, Poznań-Mierzyn 2011.

¹⁷ Udokumentowaniem aspektów mowy mieszkańców Wielkopolski zajmuje się Pracownia Dialektologiczna Instytutu Filologii Polskiej Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu. Odbywają się cykliczne spotkania omawiające funkcjonowanie gwar, jak np. konferencje pod hasłem „Język w regionie – region w języku”, organizowane przez Pracownię Dialektologiczną i Zakład Lingwistyki Antropologicznej UAM. Od 2001 roku wydawane jest czasopismo „Gwary Dziś” pod redakcją Jerzego Sierociuka, które poświęcone jest dialektologii słowiańskiej.

¹⁸ Zob. MILNE A. A., *Misiu Szeniulek*, przeł. J. Kubel, Media Rodzina Sp. z o.o., Poznań 2009; SAINT-EXUPERY A. DE, *Książę Szaraneek*, przeł. J. Kubel, Media Rodzina Sp. z o.o., Poznań 2016; SZYMAŃSKI M. (Wuja Czechu), *Pón Hilary*, [w:] *W antrejce na rycze*, Uni-Druk, Poznań 2015, s. 26.

¹⁹ KUROWSKI W., NICZYPEROWICZ A., *365 obiadów poznańskich babci Moniki*, Wydawnictwo Chronica, Kraków 2004; STRUGAREK J., *U Werunki i Stacha na klejdrach*, Wydawnictwo Miejskie Posenania, Poznań 2021; KUBEL J., *Blubry Starego Marycha*, Media Rodzina, Poznań 2006; KUROWSKI W., *Jak widze... czyli na szage bez Pyrlandie*, Wydawnictwo Miejskie Posenania, Poznań 2007; SZYMAŃSKI M. (Wuja Czechu), *Dej mi szpynońc na twom giyre, czyli wuchta kalaf Wuja Czecha*, EN Wave, Swarzędz 2017; WIERZBA W., *Poznańskie szpory, wyce i co nie tylko!...*, Wydawnictwo ALBUS Waldemar Wierzba, Poznań 2017.

kacyjnym²⁰. Jej lokalny wydzźwięk sprawia, że często kultywowana jest na poznańskiej scenie muzycznej. Artyści, w szczególności reprezentujący środowisko hiphopowe, wykorzystując w utworach słowa gwarowe, podkreślają swoje pochodzenie oraz silną więź z regionem.

Gwara miejska dostrzegana i doceniana jest współcześnie także przez samych poznaniaków. Badania przeprowadzone przez autorkę w 2021 roku²¹ wykazały, iż deklarują oni daleko idącą tolerancję w stosunku do tej odmiany językowej, są z niej dumni, widzą jej historyczny i kulturotwórczy charakter. Gwara, mimo recesywnej tendencji w przekroju pokoleniowym, nadal używana jest przez mieszkańców Poznania. Co więcej, wykazują oni umiejętność adekwatności komunikacyjnej, co oznacza, że wykorzystują ją głównie w sytuacjach codziennych, nieoficjalnych, często o charakterze żartobliwym. Poznaniacy wykluczają tym samym powrót gwary do statusu prymarnego kodu komunikacyjnego, postrzegając ją nie tyle w kategoriach czysto lingwistycznych, ile w kontekście integrującym oraz determinującym ich tożsamość regionalną. W dobie pluralizmu kulturowego doceniają wartość gwary w kategoriach międzypokoleniowego dialogu, dziedzictwa, czynnika dającego poczucie swojskości, przynależności i osadzenia w miejscu im szczególnie bliskim, jakim jest miasto Poznań.

Cel i metoda badań

Wnioski płynące z analizy przeprowadzonej w 2021 roku stały się inspiracją dla kontynuacji badań nad gwarą poznańską, prowokując pytanie dotyczące jej przyszłości. O ile bowiem oszacowano bieżący stan świadomości językowej poznaniaków w stosunku do gwary oraz określono jej status na płaszczyznach do tego współcześnie pretendujących, o tyle nie zweryfikowano tych ustaleń w odniesieniu do młodszego pokolenia, od którego zależy przyszłość tego języka. Założono, że młodzież charakteryzuje się nikłym stopniem znajomości gwary poznańskiej, a bieżące formy jej promocji mogą być dla niej nieadekwatne. Jako że poprzednim badaniem objęto dorosłych mieszkańców Poznania w przedziale wiekowym 18+, aktualna analiza skupiła się na osobach w wieku od 12 do 18 lat. Oprócz oszacowania wiedzy i stosunku młodych osób do gwary poznańskiej, głównym celem badania było ustalenie najbardziej atrakcyjnych form jej przekazu dla monitorowanej grupy.

Uznano, że badanie metodą ankietową, w postaci papierowego kwestionariusza, jest optymalnym narzędziem dla młodzieży szkolnej. Młodzi ludzie nie operują na co dzień gwarą, ich rutyną są natomiast pisemne sprawdziany. Respondenci mieli czas

²⁰ Zob. PIOTROWSKA E., *Sznoka z glancem, czyli elementarz gwary poznańskiej*, Wydawnictwo Miejskie Poznań, Poznań 2015; KAŻMIERAK A., *Elementarz tradycji Regionu Kozła*, Fundacja TRES, Zbąszyń 2017.

²¹ SZYMAŃSKA-GALIŃSKA K., *Badanie świadomości językowej mieszkańców Poznania – germanizmy we współczesnej gwarze poznańskiej* [w druku].

na zastanowienie się nad odpowiedziami, a anonimowy charakter ankiety wpływał pozytywnie na ich szczerość.

Przyjęto, że gwara poznańska nie jest aktualnym tematem dla młodzieży, ankietę oparto więc o tekst piosenki poznańskiego zespołu hiphopowego²², a jej przeprowadzenie było częścią lekcji traktującej o tej odmianie językowej.

Kwestionariusz składał się z dwóch części. Pierwsza pozwalała określić dane socjologiczne respondentów, takie jak płeć oraz wiek. Druga stanowiła właściwą część badawczą, składającą się z tekstu piosenki, 2 pytań otwartych i 4 zamkniętych.

Respondenci

Kluczem do doboru respondentów był wspomniany wiek, oscylujący w przedziale od 12 do 18 lat. Dolna granica wiekowa miała na celu uwzględnienie osób posiadających, przynajmniej z założenia, świadomość językową rozwiniętą w zakresie odpowiadającym przedmiotowi niniejszego badania. Dla pełnego zobrazowania analizowanego tematu wydzielono trzy grupy wiekowe: najmłodszą (12–14 lat), średnią (15–17 lat) i najstarszą (18 lat). Starano się, aby młodzież reprezentowana była przez zbliżoną ilość osób w każdym z przedziałów wiekowych, ostatecznie jednak proporcje liczyły odpowiednio: 109: 72: 21 respondentów. W związku z tym odpowiedzi w odniesieniu do danej grupy wiekowej przedstawiono w ujęciu procentowym (procentowy udział odpowiedzi w danej grupie wiekowej).

Kolejnym kryterium było miejsce zamieszkania. Oznacza to, że w badaniu uczestniczyła młodzież z Poznania lub okolic. Poznaniacy coraz częściej migrują z miasta do strefy podmiejskiej²³, analizę należało więc rozszerzyć o młodych mieszkańców miejscowości graniczących ze stolicą Wielkopolski.

Wśród ankietowanych było 96 osób płci żeńskiej i 106 płci męskiej, faktor ten nie wpływał jednak na różnice w odpowiedziach, więc pominięto go w dalszych rozważaniach.

Badanie przeprowadzone było w szkole podstawowej i liceum w Luboniu koło Poznania²⁴, w przedziale czasowym od września do października 2022 roku.

Ostatecznie udało się zebrać 202 ankiety, z których 174 wypełniono w pełni, odpowiadając na wszystkie 6 pytań. 26 ankiet zawierało odpowiedzi na 5 pytań oraz kolejno 1 ankietę na 4 pytania i 1 ankietę na 3 pytania.

²² AIFAM, *Wuchta Wiary Tej*, https://www.tekstowo.pl/piosenka,aifam,wuchta_wiary_tej.html, [dostęp: 17.09.2022].

²³ *Strategia Rozwoju Miasta Poznania 2020+*, *Diagnoza strategiczna Miasta Poznania*, s. 4., <https://www.poznan.pl/mim/main/strategia-rozwoju-miasta-poznania-2020,p,14886,26640.html>, [dostęp: 1.04.2023].

²⁴ Luboń to ponad 30-tysięczne miasto graniczące z Poznaniem. Miejscowość satelicka, ale i samodzielny ośrodek wytwórczo-usługowy (zob. Urząd Miasta Luboń, *O mieście*, <https://lubon.pl/artykuly/16/o-miescie>, [dostęp: 1.04.2023]).

Materiał badawczy i zakresy problemowe pytań

Źródło ekscerpacji materiału stanowiącego podstawę badawczą dla pierwszego pytania ankiety stanowił tekst utworu muzycznego poznańskiego zespołu hiphopowego Aifam pt. *Wuchta Wiary Tej*. Z wybranego fragmentu wyłoniono 10 leksemów, które w oparciu o *Słownik gwary miejskiej Poznania* pod redakcją Gruchmanowej i Walczaka²⁵ zweryfikowane zostały jako wyrazy pochodzące z gwary poznańskiej. Przeważająca ilość jednostek to popularne słowa gwarowe, znane większości poznaniaków w przedziale wiekowym 18+²⁶. Wśród badanych leksemów wystąpiły kolejno: *wuchta* ‘wielka ilość, masa, mnóstwo, kupa’, *wiara* ‘grupa ludzi, tłum; także w ogóle: ludzie’, *pyra* ‘ziemniak’, *szczon* ‘chłopak’, *brachol* ‘brat’, *ejber* ‘mężczyzna silnej postury, nieokrzesany, pełen temperamentu, też o chuliganie’, *sznupa* ‘twarz, gęba’, *fyrtel* ‘część miasta, dzielnica, kwartał, okolica’, *bejmy* zwykle w lm. ‘pieniądze, pieniądze’, *tej* ‘wołać zaimka ty’.

W pytaniu pierwszym należało określić, co oznaczają wymienione wyżej jednostki, podane w kwestionariuszu w formie tabelarycznej, oraz zaznaczyć, czy respondent(ka) ich używa. Drugie pytanie miało na celu zbadanie stosunku młodzieży do gwary poznańskiej („Co sądzisz o gwarze poznańskiej?”). Pozostałe pytania oscylowały wokół ustalenia najbardziej atrakcyjnych form przekazu gwary dla młodych poznaniaków, wymieniając kolejno: „Czy forma przekazu gwary poznańskiej w postaci utworu muzycznego jest dla Ciebie atrakcyjna?”, „Jaki inny rodzaj przekazu gwary poznańskiej byłby dla Ciebie interesujący?”, „Gwara poznańska funkcjonuje obecnie w przestrzeni publicznej miasta Poznania. Czy któraś z wymienionych poniżej form jest dla Ciebie ciekawa?”, „Jaka inna forma kultywowania gwary poznańskiej ma Twoim zdaniem przyszłość (np. podcasty, TikTok, aplikacje, gry komputerowe)?”. Poza pytaniem pierwszym i ostatnim, wszystkie pozostałe miały charakter zamknięty.

Analiza

Analizę materiału przedstawiono w kolejności wyżej omówionych pytań. Zachowano oryginalną pisownię cytowanych wypowiedzi. Odpowiedzi na pytanie pierwsze, w fragmencie określającym znaczenie podanych leksemów, wskazują na dobrą znajomość części słownictwa gwarowego przez ankietowanych. Większość respondentów podała prawidłowe znaczenia wyrazów: *pyra* (187), *wiara* (147), *brachol* (122), *tej* (109), *wuchta* (106). Mniej niż połowa osób wiedziała, co oznaczają jednostki: *bejmy* (73), *sznupa* (65), *szczon* (46). Najslabiej rozpoznanymi wyrazami były: *fyrtel* (19) oraz *ejber* (11). Znajomość poszczególnych leksemów w różnych grupach wiekowych wypada na korzyść młodzieży w wieku 15–17 lat, z niewiele gorszym wynikiem dla

²⁵ GRUCHMANOWA M., WALCZAK B. (red.), *Słownik gwary miejskiej Poznania*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa-Poznań 1999.

²⁶ SZYMAŃSKA-GALIŃSKA K., dz. cyt.

osiemnastolatków. Zgodnie z przewidywaniami, najmniejszą wiedzą w tym obszarze charakteryzuje się grupa najmłodsza (12–14 lat) (dokładne dane por. tabela 1).

Tabela 1. Znajomość badanych leksemów wśród respondentów.

Wyraz	Prawidłowe znaczenie – liczba respondentów	Grupy wiekowe – znajomość wyrazów w %		
		12–14	15–17	18
wuchta	106	52,29	55,56	42,86
wiara	147	64,22	86,11	71,43
pyra	187	96,33	88,89	85,71
szczon	46	18,35	26,39	33,33
brachol	122	55,05	72,22	47,62
ejber	11	4,59	6,94	4,76
sznupa	65	33,94	26,39	42,86
fyrstel	19	3,67	11,11	33,33
bejmy	73	34,86	40,28	28,57
Tej	109	39,45	66,67	85,71

Źródło: opracowanie własne.

Poza poprawnymi znaczeniami pojawiły się również odpowiedzi wskazujące na mylne lub inne rozumienie niektórych słów. Aż 33 osoby wyraz *brachol* zinterpretowały w znaczeniu: kolega, kumpel, ziomek, przyjaciel lub dobry znajomy. 30 ankietowanych słowo *fyrstel* rozumie jako: zaulek, miejsce, frytka, garnek, bar, restauracja, podwórko. Leksem *szczon* pojawił się w znaczeniach (18): syn, dziecko, młody, dzieciak, pies. Wyraz *wiara* rozumiany był często dosłownie (16) jako wiara (w Boga), z kolei *ejber* (15) jako: dziecko, kumpel, chłopak, bimber, pies. Popularny acz trudny do zdefiniowania leksem *tej* wystąpił w znaczeniu (10): daj, kurde, tego tam. Do innych interpretacji należą *sznupa* (8) jako: buziak, głowa, nos, pośladki, noga czy *wuchta* (7) w sensie: dużo ludzi, grupa, szczypta. Słowo *bejmy* (6) młodzież rozumie także w znaczeniu: transakcja, tramwaj, bębny, dziewczyny, natomiast *pyra* (2) zweryfikowana została jako poznaniak. W odniesieniu do wieku największą kreatywnością w tym obszarze wykazała się młodzież w przedziale 15–17 lat, następnie grupa najstarsza oraz najmłodsza (dokładne dane por. tabela 2).

Tabela 2. Mylne lub inne znaczenia badanych leksemów wśród respondentów.

Wyraz	Mylne lub inne znaczenie – liczba respondentów	Grupy wiekowe – znajomość wyrazów w %		
		12–14	15–17	18
wuchta	7	1,83	4,17	9,52
wiara	16	13,76	0	4,76
pyra	2	0	2,78	0
szczon	18	6,42	13,89	4,76
brachol	33	15,60	13,89	28,57
ejber	15	6,42	5,56	19,05
sznupa	8	3,67	5,56	0
fyrstel	30	11,93	20,83	9,52
bejmy	6	0,92	5,56	4,76
Tej	10	2,75	9,72	0

Źródło: opracowanie własne.

Kolejną częścią pytania pierwszego była weryfikacja czynnej i biernej znajomości wymienionych leksemów wśród ankietowanych. Zakładana przewaga osób deklarujących znajomość słownictwa gwarowego przy jednoczesnym braku jego użycia okazała się słuszna. Większa liczba respondentów wykazała bierną znajomość 7 spośród 10 wyrazów. Jedynie w przypadku 3 jednostek, tj. *pyra* (133), *wiara* (99), *tej* (86), młodzież przyznała się do ich stosowania. Najrzadziej gwary używa grupa najmłodsza, następnie ankietowani w średnim i najstarszym wieku (dokładne dane por. tabela 3).

Tabela 3. Czynna i bierna znajomość badanych leksemów wśród respondentów.

Wyraz	Znajomość – liczba respondentów		Grupy wiekowe – bierna znajomość wyrazów w %		
	czynna	bierna	12–14	15–17	18
wuchta	46	60	34,86	26,39	14,29
wiara	99	48	58,92	23,61	28,57
pyra	133	54	88,38	19,44	23,81

szczon	19	27	9,17	19,44	14,29
brachol	54	68	33,94	34,72	28,57
ejber	3	8	2,75	5,56	4,76
sznupa	19	46	22,94	19,44	33,33
fyrteł	4	15	3,67	5,56	33,33
bejmy	24	49	25,69	25,00	14,29
Tej	86	23	11,01	11,11	14,29

Źródło: opracowanie własne.

Pytanie drugie weryfikowało, przypomnijmy, stosunek młodzieży do gwary poznańskiej. Zgodnie z przewidywaniami, prawie połowa respondentów (96) stwierdziła, że jest im ona obojętna. Pod względem wiekowym największą pasywność wykazała grupa średnia (51,39%), następnie najmłodsza (45,87%) oraz najstarsza (42,86%). 51 osób uznało, że dobrze jest ją znać, podkreślając jednocześnie aspekt adekwatności komunikacyjnej („Powinno się jej jednak używać w wybranych sytuacjach komunikacyjnych [wśród znajomych, rodziny, osób, które pochodzą z Poznania, w sytuacjach nieoficjalnych]”). Na czynnik ten uwagę zwróciły przede wszystkim osoby w wieku 18 lat. 27 uczniów doceniło wagę tej odmiany językowej, na przykład odpowiedź: „Uważam, że jest bardzo ważna. To element tradycji, kultury i promocji naszego regionu”. Procentowy udział w tej grupie przedstawiał się kolejno od najmłodszych do najstarszych roczników (14,68%:12,5%:9,52%). 24 respondentów podkreśliło recesywny charakter gwary („Uważam, że to język starszego pokolenia i z nim odejdzie w zapomnienie”), z przewagą młodzieży w wieku 12–14 lat. Tylko 2 osoby opowiedziały się za negatywnym wydzźwiękiem polszczyzny poznaniaków, odpowiadając: „Uważam, że nie powinno się używać słów pochodzących z gwary poznańskiej. To budzi negatywne skojarzenia z daną grupą społeczną (np. niższe warstwy społeczne, wieś, ludzie niewykształceni)”.

Pytanie trzecie miało na celu zbadanie atrakcyjności przekazu gwary poznańskiej w postaci utworu muzycznego. Dla większości młodzieży forma ta okazała się nieatrakcyjna (121), z najwyższym procentowym wskaźnikiem wśród osób z grupy najstarszej (48%), najmłodszej (40%) oraz średniej (38%).

Kolejne, czwarte pytanie weryfikowało inne, potencjalnie interesujące, możliwości kultywowania języka poznaniaków. Zdania wśród młodych respondentów były wyraźnie podzielone. 81 z nich wybrało Internet („portale społecznościowe, blogi, memy, słowniki online, YouTube”), 80 natomiast odpowiedziało, że żadna ze wskazanych form ich nie interesuje. Najwyższy procentowy udział w obu odpowiedziach miała młodzież z grupy najstarszej, następnie ze średniej i najmłodszej. 22 osoby wskazały książki napisane gwarą poznańską lub na nią przetłumaczone (z nieznaczną

przewagą grupy w wieku 12–14 lat i takim samym procentem dla pozostałych grup). 19 użytkowników wybrało audycje radiowe nadawane w gwarze poznańskiej. Formę tę zaznaczyło najwięcej najmłodszych osób, następnie roczniki z grupy średniej. Osiemnastolatki nie zdecydowali się w ogóle na ten rodzaj przekazu gwary.

Pytanie piąte odnosiło się do sposobów promocji i kultywowania gwary w przestrzeni publicznej miasta Poznania. Okazało się, że największym powodzeniem wśród młodzieży cieszy się szeroko rozumiana przestrzeń konsumpcyjna (nazwy restauracji, kawiarni, barów i serwowanych dań). Odpowiedź tę zaznaczyło 59 osób, ze zdecydowaną przewagą wśród osiemnastolatków (62%). Gastronomię wybrało także 33% uczniów w wieku 15–17 lat oraz 20% z grupy najmłodszej. 41 ankietowanych stwierdziło, że żadna z wymienionych form nie jest dla nich atrakcyjna (młodzież w wieku 15–17 lat i 12–14 lat). Część respondentów (31) postrzega przyszłość tej odmiany językowej w promocji miasta (poprzez gadzety – koszulki, kubki z hasłami w gwarze, gry, wycieczki po mieście). Opcję tę wybrały głównie najmłodsze roczniki, następnie grupa średnia i najstarsza. Muzea, które w interesujący sposób przedstawiają lub nawiązują do gwary poznańskiej, wskazało 28 osób. Jako forma kultywowania polszczyzny Poznania sprawdzają się przede wszystkim wśród najstarszych roczników, najmniej natomiast w przedziale wiekowym 12–14 lat. Kilkunastu uczniów (19) zaznaczyło odpowiedź: „Programy i akcje miejskie (np. projekt nasadzania drzew w mieście „Wuchta zieleni dla Poznania” lub kampania zachęcająca do segregacji śmieci „Plastik ćpnij w pieruny”). 14 młodych respondentów uznało, że ciekawą formą są również wydarzenia związane z kultywowaniem gwary poznańskiej (impresje, koncerty, warsztaty, konkursy). Zarówno akcje miejskie, jak i wszelkie wydarzenia okazały się najbardziej interesujące dla najmłodszych i średnich roczników. Obecność słownictwa gwarowego w nazwach obiektów (szkoły, przedszkola, sale zabaw dla dzieci, apartamenty na wynajem, fryzjer, weterynarz itp.) wydała się dobrym pomysłem dla 7 osób w wieku 12–14 lat.

Ostatnie, otwarte pytanie dawało badanej młodzieży przestrzeń na określenie innych form kultywowania gwary poznańskiej, które, jej zdaniem, mają przyszłość. Młodzi poznaniacy nie wykazali się dużą inwencją, powielając wiele zaproponowanych w ankiecie rozwiązań. Prawie wszystkie pomysły promowania gwary związane były z Internetem. Najwięcej osób (36) za najlepiej rokujące narzędzie uznało TikTok (aplikacja pozwalająca udostępniać i oglądać krótkie filmy na dowolny temat). Zgodność w tej kwestii wykazały wszystkie grupy wiekowe. Aplikacja ta występowała także w zestawieniu z podcastami (5), grami komputerowymi (5) oraz YouTube (3). Kolejnym, najczęściej wymienianym sposobem popularyzacji gwary były wspomniane podcasty. Wskazało je 20 ankietowanych, z procentową przewagą osób z najstarszej grupy. Dużą popularnością cieszyły się gry komputerowe (19), w szczególności wśród młodzieży w wieku 15–17 i 12–14 lat. Forma ta wskazywana była także razem z podcastami (8) oraz memami internetowymi (2). Kolejne, powiązane z Internetem propozycje to: media społecznościowe, YouTube (11), memy – wymieniane jako jedyne narzędzie służące promocji gwary (7), aplikacje (5), Internet – wskazany jako

ogólnik (4), strona internetowa ze słownikiem gwary poznańskiej (1) czy używanie gwary przez poznańskich influencerów (1). 13 młodych respondentów (zdecydowana przewaga osób z najstarszej grupy) zwróciło uwagę na promocję polszczyzny Poznania w przestrzeni publicznej miasta. Najczęściej wskazywaną formą była gastronomia (słownictwo gwarowe w nazwach restauracji, kawiarni lub lokalnych dań) czy wydarzenia, akcje i warsztaty związane z kultywowaniem tej odmiany językowej. Wśród innych odpowiedzi pojawiły się ponadto: muzyka (4) („Dobrym nośnikiem gwary są autorzy, tacy jak Paluch czy Peja. Rozpowszechniają ją wśród młodych osób i w tym widzę przyszłość”), książki i artykuły (3), sztuki w teatrach (1), gry o historii Poznania (1) oraz częstsze używanie gwary (1).

Duża część ankietowanych wykazała obojętny lub negatywny stosunek do badanego zagadnienia. 26 respondentów nie odpowiedziało na pytanie (przewaga osób z przedziału wiekowego 15–17 lat), 6 z nich napisało: „Nie wiem” (grupa najmłodsza), 1 osoba stwierdziła: „Jest mi to obojętne” (grupa średnia). 15 uczniów uznało, że ich zdaniem żadna forma kultywowania gwary nie ma przyszłości. Zdanie to podzielają przede wszystkim najstarsi i najmłodsi badani. W grupach tych pojawiły się następujące wypowiedzi: „Moim zdaniem gwara poznańska nie ma przyszłości. Pokolenia, które jej używają, starzeją się”, „Myślę, że gwara poznańska nie przejdzie na młodsze pokolenia”, „Nie mam odpowiedzi na to pytanie, bo nie zamierzam przekazywać innym gwary. Według mnie język polski jest wystarczający”.

Wnioski końcowe

Za generalny wniosek wypływający z wyników niniejszego badania ankietowego uznać należy fakt, że, zgodnie z założeniami, wiele z aktualnych form przekazu współczesnej gwary poznańskiej traci na atrakcyjności, a jej przyszłość młodzi poznaniacy upatrują głównie w Internecie. Wielu z nich wykazuje obojętny lub negatywny stosunek do tej odmiany językowej, podkreślając tym samym, że nie są zainteresowani jej kultywowaniem.

Zaskakująca była stosunkowo dobra znajomość słownictwa gwarowego, z jednocześnie (zakładaną) recesywną tendencją wśród najmłodszej badanej grupy. Młodzież zna jeszcze najpopularniejsze słowa w gwarze poznańskiej, w większości jednak już ich nie używa. Ciekawe były inne, licznie wymieniane, znaczenia poszczególnych słów gwarowych. Obok błędnych interpretacji pojawiały się także treści wynikające z mechanizmów neosemantyzacji wewnątrzodmianowej w gwarze miejskiej Poznania, związane z tak zwanymi strukturami gwiazdzistymi, w których wszystkie znaczenia pochodne derywowane są od znaczenia podstawowego²⁷. Dobrym przykładem jest wyraz *brachol* ‘brat’, przez młodzież używany także w znaczeniach: kolega, kumpel, ziomek, przyjaciel lub dobry znajomy. Równie interesujący jest leksem *fyrteł*,

²⁷ Zob. PIOTROWICZ A., WITASZEK-SAMBORSKA M., *Neosemantyzacja wewnątrzodmianowa w gwarze miejskiej (na przykładzie leksyki poznańskiej)*, „Poradnik Językowy” 2013, nr 3, s. 64–72.

oznaczający ‘część miasta, dzielnicę, kwartał, okolicę’, występujący szczególnie często w nazwach poznańskich restauracji i barów (np. „Knajpka na fyrtlu”, „Fyrtel Bar”). Oprócz znaczeń pochodnych, jak: zaułek, miejsce, podwórko, wyraz ten implikuje wśród młodzieży skojarzenia związane z gastronomią: frytka, garnek, bar, restauracja. Powyższe przykłady wskazują na niezwykłą żywotność i zmienność gwary poznańskiej, a tym samym na konieczność ciągłych aktualizacji badawczych w tym obszarze.

Przeprowadzona analiza uwydatniła wiele problemów związanych z przyszłością mowy poznańskiej. Stosunkowo dobra znajomość najpopularniejszych słów gwarowych wśród młodych osób nie przekłada się na ich zainteresowanie tą odmianą językową. W większości młodzież wykazuje obojętny stosunek do polszczyzny Poznania, a żadna z bieżących form jej promocji nie jest dla niej atrakcyjna. Wnioski płynące z niniejszego badania stawiają z pewnością nowe wyzwania przed środowiskiem naukowym. Badacze, skupiając się do tej pory na udokumentowaniu mowy poznańskich, powinni zwrócić uwagę na jej aktualizację, a przede wszystkim na sposoby uatrakcyjnienia jej dla młodych odbiorców. Bez nich bowiem gwara poznańska nie ma przyszłości.

Przeprowadzone badanie wskazuje tym samym, jak ważny jest dialog z młodymi mieszkańcami Poznania. Część osób nadal dostrzega kulturotwórczy i promocyjny potencjał gwary. Analogicznie do starszych pokoleń, wykazuje umiejętność adekwatności komunikacyjnej, podkreślając nieoficjalny i lokalny wydźwięk tej odmiany języka. W odniesieniu do aktualnych form przekazu gwary, największym powodzeniem wśród młodych poznańców cieszy się przestrzeń publiczna miasta. Najbliższa młodzieży jest gastronomia, a więc różnorodne restauracje, kawiarnie, bary oraz dania, które w swoich nazwach nawiązują do gwarowego i tradycyjnego zasobu Poznania. Potencjał w dalszym ciągu mają interaktywne muzea oraz, w mniejszym stopniu, akcje miejskie i wydarzenia związane z kultywowaniem gwary.

Odpowiadając na pytanie dotyczące przyszłości gwary, młodzież zdecydowanie wskazuje Internet – od popularnych obecnie aplikacji, jak TikTok, YouTube, przez media społecznościowe, po gry komputerowe i podcasty. Narzędzia te stwarzają nowe pola do działania, zarówno dla językoznawców, jak i osób tworzących przestrzeń internetową oraz dają nadzieję, że, choć w innej formie, gwara poznańska przetrwa.

Bibliografia

- AIFAM, *Wuchta Wiary Tej*, https://www.tekstowo.pl/piosenka,aifam,wuchta_wiary_tej.html, [dostęp: 17.09.2022].
- BĄBA S., *Frazeologia*, [w:] Gruchmanowa M., Walczak B. (red.), *Słownik gwary miejskiej Poznania*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa-Poznań 1999, s. 71–78.
- BĄBA S., PIOTROWICZ A., *Poznańska frazeologia regionalna*, [w:] Białoskórska M., Kania S. (red.), *Synchroniczne i diachroniczne aspekty badań polszczyzny, t. I. Materiały II Koloquium Językoznawczego, Szczecin, 16–18 września 1992 r.*, Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Szczecińskiego, Szczecin 1994, s. 111–122.
- BILIŃSKI J., *Błędy językowe*, Wydawnictwo Spółki Pedagogicznej, Poznań 1922.

- DANYSZ A., *Odrębności słownikarskie kulturalnego języka polskiego w Wielkopolsce w stosunku do kulturalnego języka w Galicyi*, „Język Polski” 1914, z. 8–10, s. 243–261.
- GRUCHMANOWA M., WITASZEK-SAMBORSKA M., ŻAK-ŚWIĘCICKA M., *Mowa mieszkańców Poznania*, Wydawnictwo Poznańskie, Poznań 1986.
- GRUCHMANOWA M., WALCZAK B. (red.), *Słownik gwary miejskiej Poznania*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa-Poznań 1999.
- KAŹMIERAK A., *Elementarz tradycji Regionu Kozła*, Fundacja TRES, Zbąszyń 2017.
- KRASNOWOLSKI A., *Najpospolitsze błędy językowe zdarzające się w mowie i piśmie polskiem*, wyd. 3, Wydawnictwo M. Arcta, Warszawa 1919.
- KRYŃSKI A. A., *Jak nie należy mówić i pisać po polsku*, Druk Straszewiczów, Warszawa 1920.
- KUBEL J., *Blubry Starego Marycha*, Media Rodzina, Poznań 2006.
- KUROWSKI W., *Jak widze... czyli na szage bez Pyrlandie*, Wydawnictwo Miejskie Posenania, Poznań 2007.
- KUROWSKI W., NICZYPEROWICZ A., *365 obiadów poznańskich babci Moniki*, Wydawnictwo Chronica, Kraków 2004.
- MILNE A. A., *Misiu Szpeniolek*, przeł. J. Kubel, Media Rodzina Sp. z o. o., Poznań 2009.
- NITSCH K., *Odrębności słownikowe Poznania, Krakowa i Warszawy*, „Język Polski” 1914, z. 8–10, s. 261–270.
- PIOTROWSKA E., *Sznea z glancem, czyli elementarz gwary poznańskiej*, Wydawnictwo Miejskie Posenania, Poznań 2015.
- PIOTROWICZ A., WITASZEK-SAMBORSKA M., *Poznańskie regionalne czasowniki i frazeologizmy związane z czynnościami fizjologicznymi oraz stanem fizycznym człowieka*, „Białostockie Archiwum Językowe” 2010, nr 10, s. 227–236, https://repozytorium.uwb.edu.pl/jspui/bitstream/11320/9573/1/BAJ_10_2010_A_Piotrowicz_M_Witaszek-Samborska_Poznanskie_regionalne_czasowniki.pdf, [dostęp: 11.05.2021].
- PIOTROWICZ A., WITASZEK-SAMBORSKA M., *Nazwy osób (ze względu na cechy psychiczne) w polszczyźnie miejskiej Poznania*, „Poznańskie Studia Polonistyczne. Seria Językoznawcza” 2010, tom 16, s. 213–226.
- PIOTROWICZ A., WITASZEK-SAMBORSKA M., *Neosemantyzacja wewnątrzrodzianowa w gwarze miejskiej (na przykładzie leksyki poznańskiej)*, „Poradnik Językowy” 2013, nr 3, s. 64–72.
- PIOTROWICZ A., WITASZEK-SAMBORSKA M., *Słowa, które giną, a gwara miejska Poznania*, „Poradnik Językowy” 2015, nr 4, s. 79–89.
- PIOTROWICZ A., WITASZEK-SAMBORSKA M., *O żywotności zapożyczeń niemieckich w gwarze miejskiej Poznania*, „Gwary Dziś” 2015, t. 7, s. 201–214.
- PIOTROWICZ A., WITASZEK-SAMBORSKA M., WALCZAK B., *Potoczna onimia poznańska w świadomości mieszkańców miasta*, „Poznańskie Studia Polonistyczne. Seria Językoznawcza” 2013, tom 20, s. 173–181.
- RZEPKA W. R., *Rodowód polszczyzny Wielkopolan*, [w:] Gruchmanowa M., Walczak B. (red.), *Słownik gwary miejskiej Poznania*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa-Poznań 1999, s. 7–19.
- SAINT-EXUPERY A. DE, *Księżę Szaranek*, przeł. J. Kubel, Media Rodzina Sp. z o. o., Poznań 2016.

- Strategia Rozwoju Miasta Poznania 2020+, Diagnoza strategiczna Miasta Poznania*, s. 4., <https://www.poznan.pl/mim/main/strategia-rozwoju-miasta-poznania-2020,p,14886,26640.html>, [dostęp: 1.04.2023].
- STRUGAREK J., *U Werunki i Stacha na klejdrach*, Wydawnictwo Miejskie Poznań, Poznań 2021.
- SZOBER S., *Na straży języka. Szkice z zakresu poprawności i kultury języka polskiego*, Nasza Księgarnia, Sp. Akc. Związku Nauczycielstwa Polsk., Warszawa 1937.
- SZYMAŃSKI M. (Wuja Czechu), *Pón Hilary*, [w:] *W antrejce na ryczce*, Uni-Druk, Poznań 2015.
- SZYMAŃSKI M. (Wuja Czechu), *Dej mi szpynońc na twom giyre, czyli wuchta kalaf Wuja Czecha*, EN Wave, Swarzędz 2017.
- SZYMAŃSKA-GALIŃSKA K., *Badanie świadomości językowej mieszkańców Poznania – germanizmy we współczesnej gwarze poznańskiej* [w druku].
- TOMASZEWSKI A., *Błędy językowe uczniów szkół poznańskich*, „Język Polski” 1927, z. 2, s. 45–52, z. 3, s. 81–85.
- Urząd Miasta Luboń, *O mieście*, <https://lubon.pl/artykuly/16/o-miescie>, [dostęp: 1.04.2023].
- WALCZAK B., *Słownictwo*, [w:] Gruchmanowa M., Walczak B. (red.), *Słownik gwary miejskiej Poznania*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa-Poznań 1999, 53–69.
- WALCZAK B., *Notatka etymologiczna: „węborek”*, [w:] Karaś H. (red.), *Czynić słowami. Studia ofiarowane Krystynie Długosz-Kurczabowej*, Wydawnictwo Wydziału Polonistyki UW, Warszawa 2005, s. 343–351.
- WALCZAK B., *Geneza poznańskiej gwary miejskiej*, „Kronika Miasta Poznania” 2015, nr 2, s. 7–22.
- WALCZAK B., *Warstwy chronologiczne germanizmów w gwarze miejskiej Poznania*, „Gwary Dziś” 2016, t. 8., s. 87–95.
- WASYLEWSKI S., *Na końcu języka*, Wydawnictwo Polskie „R. Wegner”, Poznań 1930.
- WIERZBA W., *Słownik gwary poznańskiej – z naszego na polski, z polskiego na nasze*, Dom Wydawniczy Waldemar Wierzba, Poznań-Mierzyn 2009.
- WIERZBA W., *Kieszonkowy słownik gwary poznańskiej*, Dom Wydawniczy Waldemar Wierzba, Poznań-Mierzyn 2011.
- WIERZBA W., *Słownik – poznańskie słowa i ausdrucki*, Dom Wydawniczy Waldemar Wierzba, Mierzyn 2013.
- WIERZBA W., *Poznańskie szpory, wyce i co nie tylko!...*, Wydawnictwo ALBUS Waldemar Wierzba, Poznań 2017.
- WITASZEK-SAMBORSKA M., *Składnia*, [w:] Gruchmanowa M., Walczak B. (red.), *Słownik gwary miejskiej Poznania*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa-Poznań 1999, s. 47–52.
- WITASZEK-SAMBORSKA M., *Słownictwo kulinarne w polszczyźnie miejskiej Poznania*, „Poznańskie Studia Polonistyczne. Seria Językoznawcza” 1999, VI (XXVI), s. 194–214.
- WITASZEK-SAMBORSKA M., *Studia nad słownictwem kulinarnym we współczesnej polszczyźnie*, Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, Poznań 2005.

- WITASZEK-SAMBORSKA M., *Odrębności w polszczyźnie miejskiej Poznania*, [w:] „Horyzonty Polonistyki” 2006, nr 6, s. 22–25.
- WITASZEK-SAMBORSKA M., PIOTROWICZ A., *Słowniczek gwar Poznania i Wielkopolski*, Fundacja Patria, Poznań 2009.
- WITASZEK-SAMBORSKA M., PIOTROWICZ A., *Słownictwo gwary miejskiej Poznania w ujęciu tematycznym*, Wydawnictwo Nauka i Innowacje, Poznań 2018.

Forms of transmission of the contemporary Poznań dialect among young people from Poznań and its vicinity

Abstract: The aim of the article is to define the forms of communication of the contemporary Poznań dialect among young people from Poznań and its vicinity. The research part was preceded by a theoretical introduction describing the current state of research on the Poznań dialect, its expansiveness in the public space of the city and its culture-forming and identity character. With regard to the current status of the Poznań Polish language, and above all the forms of its cultivation, the question was asked how interesting they are for the young generation of Poznań residents, on whom the future of this language variety depends. For this purpose, an anonymous survey was conducted with 202 students in three age groups. The analysis verified the active and passive knowledge of the most popular words from the Poznań dialect, the attitude of young people to this language, as well as all current and future forms of its promotion.

Keywords: Poznań dialect, survey, forms of communication of Poznań dialect, Poznań youth, future of Poznań dialect

DOI: <https://doi.org/10.34864/heteroglossia.issn.2084-1302.nr15.art9>